לשם עליה. והאי דנקט לישנא דעליה ולא נקט לשם מיס משום לישנא דקרא דאותביה מבל תקטירו נקט לה: **לריח ניחוח לי אשה מעלה.** בתריה דההוא קרא דכל שממנו לאישים כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח קרבן ראשית משמר

ודבש הכתוב בראשם המקרא העליון קאי וקאמר יש לך להביא מהן ביכורים מן הדבש ושתי הלחם מהשאור ואל המזבח לא יעלו אכוליה קרא קאי ואתרשה דבל תקטירו [1]: **שרייס.** הך פורתא מה שהוסיף אחר קמילה ולמא נדבה הוה ולא שרי להו מתנות המצורע אלא קמילה קא שרי להו: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע הלוג [2] נדבה הרי מה שהוספתי שלא לצורך מחוולג על מעות הללו [3] דכלי שרת אין מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג ע"מ שיקדשנו הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעייל חולין.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן של חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא דהא קדש קדשים הוא כמנחה. ואי קשיא למה לי כולי האי דקמיץ בראשא והדר מוסיף עליה ואיכא לאקשויי כל הני ליעבד בראשא כל צרכי מצורע והדר נימליהו [4] ויקמוץ ויקטיר ולא [5] בעי למיפרקיה איכא לתרוצי מאחר שהקדישו למזבח אין יכול לשנותו לצרכי מצורע שמא אינו מצורע והלוג של מזבח נמצא מאבד קדשי מזבח בידים הלכך קמיץ בראשא לצורך גבוה ואי נמי מצורע הוא לא מפסיד מידי דהדר ממלי ליה כדאמרן: **והאמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפ' כל התדיר (דף לא.). והיכי אמרת לר"ש לוג זה יהא נדבה: **ורוחה אני אם בשר חטאת.** שהוא בבל תקטירו כאילו הן עצים לגא להקטרה מכוון שרי: **ויצאו לבית השריפה.** לית להו רואין וקעבר בכל שממנו לאישים הוא בבל תקטירו שכבר אימוריו קרבו ונעשה הבשר שייריס: **גמ' ואל המזבח לא יעלו.** בתר לא תקטירו ממנו דדרשינן מיניה כל שממנו לאישים כתיב: **אוסף.** בראשא דקרא כתיב קרבן ראשית תקריבו אותם ואשאור ודבש קאי כדפרישית לעיל [6] מה יש לך להביא מהן שתי הלחם מן השאור שהיא ראשית לכל המנחות וביכורים מן הדבש ואל המזבח לא יעלו וגו' אבל אתה מעלה לשם עצים: **אבל מידי אחרינא לא.** אבל שממנו לאישים דנפיק מסיפיה דקרא קמא לא קאי: **ורבי אליעזר.** להכי כתיב אותם למעוטי אשאור ודבש למעוטי שייריס מאזהרת אל המזבח לא יעלו דמרבינן מיניה בבש כמזבח כדמניא בתורת כהנים [7] אין לי אלא מזבח בבש מנין תלמוד לומר אל המזבח: **ורבנן תרתי שמעינן מינה.** דמיעוטא לאותם אבל מאי דכתיב בהדא [8] קרא קאי [וכי] היכי דממעט שייריס מאיסורא דריבויא דבבש כמזבח ממעט להו גמי מהיתירא להעלאה לשם עצים דנפקא מהאי קרא: **מתני'.** דקתני [דבבשר] חטאת פליגי רבנן וקתני גמי [ע"ב] מיבריס [9] בבעלי מומין לר'

לשם עצים והא איכא שיריים דבעי מילינהו [10] ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויה דפריק ליה דפריק ליה היכא אי גוואי קא [11] מעייל חולין לעזרה אי אבראי איפסיל ליה ביוצא לעולם גוואי וחולין ממילא הויין והא [12] אמר רבי שמעון אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני יתיב רב רחומי קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בר תחליפא ונימא אשם זה יהא אשם תלוי ש"מ מאן תנא דפליג עליה [13] דר' אליעזר [14] רבי שמעון הוא דאמר [15] אין מתנדבין אשם תלוי אמר ליה תורה תורה אימרי בדיבורי מיחלפי לך: **מתני'** [16] איבורי חטאת שנתערבו באיבורי עולה ר' אליעזר אומר יתן למעלה ורואה אני את בשר החטאת מלמעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרים [17] תעובר צורתן ויצאו לבית השריפה [18]: **גמ'** מ"ט דרבי אליעזר [19] אמר קרא [1] ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים ורבנן מיעט רחמנא [1] אותם אותם הוא דאי אתה מעלה [2] אבל אתה מעלה לשם עצים אבל מידי אחרינא לא ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך בבש [3] כמזבח אבל מידי אחרינא לא ורבנן תרתי שמע מינה מתניתין דלא כי האי תנא [4] דתניא אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על איבורי חטאת שנתערבו באיבורי עולה שיקרבו ברובע ונרבע שלא יקרבו על מה נחלקו על איבורי עולה תמימה שנתערבו באיבורי בעלת מום שרבי אליעזר אומר יקרבו ורואה אני למעלה [5] כאילו הן עצים וחכמים אומרים [6] לא יקרבו ורבי אליעזר מאי שנא רובע ונרבע דלא חזו בעלת מום נמי לא חזי

דלוג הוי כלי שרת כדאמרי' בפ"ק דמנחות (דף ז.). ובפ' שתי מדות (שם דף 5.) וי"ל דכלי שרת אין מקדשין אלא מלאין דלא [3] מצטרף להתקדש האי פורתא עם האחר שכבר נתקדש אי נמי האי פורתא מנח ליה בלוג לשם קדושת דמיס והשתא משמע הכא דאע"ג דלא קדיש למזבח לא הוי כחולין בעזרה מאחר דקדוש קדושת דמיס כדמסיק [7]: **וחולין ממילא הואי.** וכי האי גוונא משני בפ' התכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות דשתיס מהן נאכלות ע"י פדיון וכי האי גוונא משני בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פח:) גבי ביכורים דמקדיש להו ותימה דבפרק התודה (מנחות דף פ:) גבי תודה שנתערבה בתמורתה ומתה אחת מהן חבירתה אין לה תקנה ופריך ולייתי לחם ולימא אי הך קמייתא [8] תודה היא הא לחמה ואי לא ליפוק לחולין ומשני וכי מכניסין חולין בעזרה והשתא אמאי לא מקדש להו והדר פריק להו וכן בפ' הזרוע (חולין דף קג.) דקאמר טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין חייבין בחזה ושוק הא בעי תנופה היכא ליגופינהו אי אבראי לפני ה' כתיב אי אגואי קמייל חולין בעזרה אמאי ליקדשינהו והדר ליפרקינהו ומיהו התם ניחא [9] דמקרא קא דרים וזה לא חייבה תורה אבל עוד קשה בפרק בתרא דמנחות (דף קד:) גבי פירשתי ואיני יודע מה פירשתי יציא מנחה של שיש עשרון דברי חכמים רבי אומר כו' וקאמר [10] דפליגי במותר להכניס חולין לעזרה דרבי סבר דאסור להכניס חולין לעזרה ואסור לערב חובה בנדבה והשתא ליקדשינהו קדושת דמיס והדר לפרקינהו וי"ל דגבי תודה לא בעי למימר דמקדישה ופריק גזירה שמא יאמרו יש פדיון ללחמי תודה וכן בהיא דפ' בתרא [11] (גז"ש) שיש שם שיעור מנחה אתי למימר שיש לה פדיון אבל הכא דליכא שיעורא ידעי דהא דיש לה פדיון משום דאין לה שיעור לכך אין קדוש

קדושת הגוף וכן בביכורים ידעי דמשום ספיקא הוא דאין ביכורים נפדין כתרומות ומעשרות דהשתא נמי לאחר פדיון אין נאכלין אלא לכהנים וליכא למיטעי מידי וכן בהיא דהתכלת (שם דף מח.) גבי שחט שני כבשים על ארבע חלות ידעי דלא קדשי אלא שתים ובלחמי תודה דלא קדשי אלא ארבעים ואין להקשות הנך [12] שייריס דהכא דליפרקינהו לשם עצים מדא דרחמנא אמר דליכלינהו למזה ועוד דלא שריגן לשם עצים אלא בדבר שנתערב במידי דבר הקרבה כגון איבורי עולה באיבורי חטאת [13]: **תקוני גברא שאני.** תימה אי דאוריתא קאמר ר"ש אין מתנדבין שמן היכי שרי משום תקוני גברא ועוד כיון דאין מתנדבין חולין גמורין הוו:

מאן תנא דפליג עליה דר' אליעזר ר' שמעון הוא. והכא דקדושין (דף נה.) דבהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר דמשמע התם דאי אישתכח בן שתי שנים דאיכא לספוקי באשם לית ליה תקנתא צריך לומר דפליגא אדר' אליעזר דאי מתנדבין לייתי בהמה [14] וליתני באשם תלוי: **ורבי אליעזר אותם הוא דרבאי לך בבש במזבח אבל מידי אחרינא לא.** וא"ת מה סברא היא זו לר' אליעזר דאותם [15] לא קאי אכולהו וליתא דבתריה קאי אכולהו אפי' אשייריס ויש לומר משום דלא מסתבר ליה טעמא לר' אליעזר להחמיר בשייריס טפי מאשור ודבש דכבש כמזבח חומרא היא ולא קאי אלא אשאור ודבש דחמיר:

ורבנן תרתי שמעת מינה. הך סוגיא כרבי אלעזר דאמר בפרק כל המנחות באות מלה (מנחות דף מז:) המעלה מכולן ע"ג הכבש פטור ור' יוחנן מחייב התם והא דקאמר התם ור' יוחנן האי אותם מאי עביד ליה הוה ליה למימר דאיצטריך לכדדרשינן [16] הכא דבנן אבל ניחא ליה לשנויי אפי' כר' אליעזר ועוד בכמה מקומות סוגיא דשמעתא כוותיה לעיל דמשני דמסיק לשם עצים ובפרק (שני) [17] דמנחות (דף כ.):

מסורת הש"ס

א) [מנחות דף מח. וש"נ], ב) [לקמן לא. מנחות קד:], ג) [כריתות יח.], ד) מנחות מח:, ה) לעיל עו: [ע"ש לע"ק], ו) וע"ז בתוספ' פ"ח ה"ה וכעי"ז לקמן פא. תוספ' פ"ח ה"ז, ז) מנחות עח: וש"נ, ח) ד"ה לריח ניחוח, ט) ת"כ ויקרא פרש' ט ה"ט, צו פ"א הי"א, י) [שם קו.], כ) וע"ע מו' פסחים סו: ד"ה מביאה, כ"ב פא: ד"ה ולימא, מנחות כא: ד"ה חולין פ: ד"ה וכי, חולין קג: ד"ה אי, תמורה כג. ד"ה אוכלין.

שינויי נוסחאות

א) ל"ל מיכלינהו (*ש"מ): ב) דר' אליעזר ואמר אין מתנדבין אשם תלוי ר' שמעון היא, אמר ליה תורה כו' כל"ל (*ש"מ): ג) בש"מ גרים כאן המשנה שבע"ב. וכ"מ מרש"י בסה"ש: ד) בכתה"י נוסף לריח ניחוח: ה) ל"ל את בשר בעלת מום למעלה. וכן העתיקו תוס' בחולין לג. ד"ה מ"ט (*הגהר"ב). בש"מ את איברי בעלת מום: ו) תקטירו דשיריים כל"ל והס"ל ומק"ל הך פורתא (ד"ר): ז) ל"ל והלוג (ש"מ): ח) ל"ל נמליהה (ש"מ): ט) ולא בעי למפריקיה. אולי יש לגמתוק מיבות אלו (ת"ד). ועי' בשלר מפרקיס: י) מיבת לעמוטי נמקן (ש"מ). [בל"ק הגיה לרבות שאור ודבש ולמעוטי שיריים. וע' ק"ל שמתה עליון]: יא) ל"ל בהאי (ש"מ): יב) איברים באברי בעלי מומין כל"ל (ש"מ): יג) ל"ל ולא (ב"ש): יד) כאן שייך הקטע שבתוס' לעיל [ר' בעמ' הקודם אות יח] ותימה לי היאך נותן מתן ז' ועל הבהונות מההוא פורתא שקדוש קדושת דמים דשמא אינו מצורע וזרק לאיבוד שמן הקדש. ע"כ. וקאי אתירוץ ח"ג (צ"ק): טו] ל"ל ניתא דלא חייבה תורה להקדיש משי"ה לא איצטריך קרא אבל עוד כו' (ש"מ): יז] בתרא דמנחות (ש"מ): יח] ל"ל דלימא דהנך שיריים דמסיק להו לשם עצים חדא כו' כל"ל (ש"מ): יט] ל"ל לייתי אשם (צ"ק): כ] ל"ל דיבורי דבבש. ותיבת דאותם נמקן (ש"מ): כא] ל"ל לכדדרשי הכא (שמכ"י): כב] ל"ל בתרא דמנחות (קו:) (הגרי"ב): כג] דיבור זה נמצא בכי"י על הגליון. וליתא בכי"פ:

נוסחאות רש"י כת"י

הך פורתא. מה שהוסיף אחר קמיצה: **דפריק ליה.** ואומר אם אינו מצורע והלוג נדבה הרי השמן שהוספתי שלא לצורך מחוולג על מעות הללו אם אינו מצורע אם אינו מקדשים אלא מדעת וזה לא נתנו לתוך הלוג על מנת שיקדש הלוג אם אינו מצורע לפיכך יש לו פדיון: **קא מעיל חולין לעזרה.** כשהוא פודהו ומוציאו לחולין נמצא אותו שמן חולין בעזרה: **איפסיל ליה.** כל הלוג ביוצא: **והא"ר שמעון אין מתנדבין שמן.** לקמן בפרק כל התדיר והיכי אוקימנא לר' שמעון דאמר לוג זה אוקימנא לר' שמעון דאמר לוג זה יהא נדבה: **וניתא אם אינו מצורע אשם זה יהא אשם תלוי.** לכפר על פסק חטא שביבי שאין לך אדם שאינו עומד בספק חטא והכי שפיר טפי שזמן אחד לאכילת כל האשמות ולא מציא

לוגין ע"י פדיון כיון דאין שיעור קרבן. וכן צריך לפרש בפ' בתרא דמנחות (דף קד:): **לריח ניחוח אי אתה מעלה.** פ"ה סמוך לקרא הוא דכי כל שאור, שאור וכל דבש לא תקטירו קרבן ראשית תקריבו אותם אשם לה' ואל המזבח לא יעלו וגו', ומוסר על מקרא ראשון שתקריבו אותם תקטירו ממנו פעם שניה לא תתרצי אלא דלא יעלו לריח ניחוח אבל לשם עצים מותר, ודוקא גבי איבורי חטאת שנתערבו אבל גבי ראשים בעי ר"ש שיקרב אחד מהן ולא אתרצי דמעלה להו לשם עצים כדקאמר תלמודא, וטעמא משום דלא איירי קרא דריח ניחוח בבעלי מומין: **תרתי שמע' מינה.** דמעוטא מתמעטו שיבי [פיטים] (משייריס) דלא שייך בהו דין דשאור ודבש בין לענין איסור העלאה דבבש ובין לענין דאין עולין לא לשם עצים דאין סברא למעטו דאשור ודבש אין עולין לכבש כמו שאין עולין לגבי מזבח אבל שיבי איטים עולין לבבש, והשתא לענין בבש מיקל הכתוב בשיבי איטים יותר מבשאר ודבש וגבי מזבח הוי איסבא שנתמיר טפי בשיבי איטים ונאמר דאין עולין אפילו לשם עצים ושאור ודבש עולין לשם עצים, לכך סברא טפי לכל הפסוח להשווהם לענין דעולין לשם עצים ומיעטו אותם לענין בבש, ואין לדרוש איסבא לאיסור העלאה [(בשם) עצים דע"כ אוכלנו לאוקמי אותם לענין בבש דמסיק ליה: **מתניתין** דלא כי האי תנא. ופליג עליה דמתני' בתרתי דכתמרפא ואזל מדא דאמר בבריתא דלא נתלקו באיבורי חטאת [וכו'], ומתני' קאמר דפליגי. ומדא באיבורי [בעלין] מום לר"ש יקרבו בכל ענין ואפי' לא קירב ראשו של אחד מהן, ומתני' קאמר ר"ש אם קירב ראשו של אחד מהן דוקא אז אמרינן

יקרב השאר, והכא קאמר יקרבו בכל ענין, וטעמייה כדמסיק ואזל: **הכפרש** ר"ח שיריים. הך פורתא. כ"ב היינו אותו המעט שהוסיף אחר הקמיצה ואיהו לשם מנחה אקדשיה דאל"כ קמעייל חולין בעזרה וכיון דאקדשיה לשם מנחה אי מצי לאמליהה בלא קמיצה. כך נמצא בס' יכן [ב"ש]: **תוד"ה** (מעמ' הקודם) ואי. תימה והא קדוש קדושת הגוף כו' כדאמרי' בפ"ק דמנחות. ותירץ בקונטרס דאין כלי שרת מקדש אלא מדעתו ואין דעתו שיקדש קדושת הגוף. ועי"ל דאין אל על פורתא קדושת הגוף לפי שאין באותו פורתא שיעור קרבן ואין כלי שרת מקדש אלא דבר הראוי לקרב כגון לוג שלם, ואע"ג דכי מיגלגולו יש בו כשיעור מ"מ אינו מצטרף עם השאר לקדושת הגוף כיון דבאותו שאר לא היה בו כדי שיעור לענין נדבה בלא האי פורתא (מהר"פ):

תורה אור השלם

1. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה: קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: ויקרא ב, יא-יב

מוסף רש"י

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא אתעביד ביה עורך גמור (חולין קל:) **וחולין ממילא הויין.** דתוך העזרה הן נעשין חולין והוא לא הכשיר מעשנאו מולין: **איברי חטאת.** הנאכלין להכהנים (מנחות מח.). שהן שייריס מאחר שהוקטרו לימוריס (יומא מז:) **שנתערבו באיברי עולה.** העולים למזבח (מנחות שם). שהן כליל (יומא שם) **יתן למעלה.** יתנו למעלה כולם על המערכה (מנחות שם) **ורואה אני את בשר החטאת.** שהן שייריס ובבל תקטירו: כאילו הן עצים. דכיון דלא מכוין לאקטורי לאו הקטורה היא ומותר לעשות כן מפני הקנא עולה (יבמות ק.). שאסור להקטיר איברי חטאת משום לאו דכל שממנו לאישים (זבחים כב.) **תעובר צורתן** כו'. יתמיעו לו עד שתעובר ממנו צורת בשר, דכיון דאין פסולו חמור לא שרפוין קדשים בנזיון, ויעיבור צורה הייינו פסול לינה כו' (פסחים עג.). ויתמה עד למתר ותיפסל בלינה ותעובר מיהא דאיתלוקת בשר הימנה משום בזיון קדשים, דכל זמן שלא נפסלו בלינה אין נשרפים (מנחות ה.) **ואל המזבח לא יעלו.** קרבן ראשית תקריבו אותם לה', שאור ודבש, בכוריס אתה מביא מן המתמרים ומנחת שתי הלחם שהיא ראשית מן השאור, ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח, קאי נמי אממנו אשה לה', דאוקמיה בבל תקטירו, ואשמעינן דלא אסר הקטרתו אלא כשתתכוין לריח ניחוח (זבחים כג.):

שיטה מקובצת

רבעי מיבליה ואיבא הך פורתא דלא קבריו. ופ"ת ולוקמא דעשה הוא שבע תחלה ואח"כ מילא וקמץ, (ואולי) כל הני פירוקא דלעיל. וי"ל כיון דשמא נדבה הוא ס"כ אין לוגל בו לכתחלה בלוג ליתן כלוס קודם קמיצת הקומץ מאחר דסופו לעשות ממנו עבודה מזבח וגמי הוא אם לא עשה עבודת המזבח דאשונה: **אי** גוואי קא מעייל חולין בעזרה. וא"ת עד דקשה ליה מדפיון בפנים תקשי ליה דשמתחלה הכשנא הוה פורתא לעזרה כדי לתלות הלוג אחר קמיצה היאך מכנים בעוד שהוא חולין בעזרה. וי"ל דמעיקרא מקדיש קדושת דמים ולא הוי חולין בעזרה, דהכי משני בפ' המוכר [אח] הספינה (ב"ב דף פח:). וא"ת אמאי לא מתנה מעיקרא אם אין מצורע דלהוי כל השמן של הלוג (מקדיש) [קדיש] קדושת דמים ודבר הקרב ממנו דהייינו מתנות שבע יחד לשם מיס (דהיינו) [דהוא] מותר ודבר הנאכל פריק ואכיל, ומאי דוחקיה להתנות בנדבה כל הלוג וליעדך לדחוק ולומר דאע"ג דלר"ש אין מתנדבין שמן תקוני גברא שאני וגם מריבינן להני שיעורי דלעיל. ותירץ הר"ר יצחק מנות דא"ר (אמאי) [אמרי] יש פדיון לקרבן, שיאמרו מוציאין קדושת הגוף לחולין ע"י פדיון. וא"ת לעיל דקאמר דפריק להו ליחוח שמא יאמרו יש פדיון לקדוש קדושת הגוף. וי"ל דודאי משום האי פורתא דממנה ליה לא אתי למימר דמוציאין קדושת הגוף

מ) א מיי' פי"ד מהל' מעשה הקרבנות הלכה ח:

מא ב מיי' (פ"ז) [פ"ו] מהל' פסח"מ הלכה כ:

מב ג מיי' שם פ"ג הלכה יח ופ"ה מהל' איסורי מזבח הלכה ד:

מג ד מיי' פ"ו מהל' פסולי המוקדשין הלכה כח: